

วิถีพระสงฆ์กับการดำรงตนในยุคปัจจุบัน

The Way of Buddhist Monks and the Survival of the Dharma Discipline in the Present Era

พระมหาถาวร ฐานวโร (นियมะ)

PhramahaTavon Thanavaro (Niyama)

เจ้าคณะอำเภอ อำเภอบางละมุง

District primate Bang Lamung District

Tvny0027@gmail.com.

Received: January 23, 2023 Revised: April 6, 2023

Accepted: : April 9, 2023

บทคัดย่อ

พระสงฆ์ในยุคปัจจุบันจะต้องมีวิธีการดำรงชีวิตตามพระธรรมวินัย ต้องยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติซึ่ง วิถีพระสงฆ์ในสังคมไทยมีหน้าที่ที่จะต้องทำโดยตรงก็คือ การสงเคราะห์ทางจิตใจ ส่วนการสงเคราะห์ทางวัตถุจะทำได้โดยทางอ้อมด้วยการแนะนำชักจูงผู้อื่นให้กระทำหรือนำสิ่งของหรือบริการที่ได้รับจากผู้อื่นมาเฉลี่ยแบ่งปันให้เป็นประโยชน์กว้างขวางออกไป พระสงฆ์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันทางศาสนาและสังคม จึงมีวิถีชีวิตที่ต้องรับหน้าที่ต้องแสดงออกเพื่ออยู่กับสังคม คือ วิถีในการพัฒนาจิตใจ วิถีในการส่งเสริมการศึกษา วิถีในการเป็นที่ปรึกษา วิถีการเป็นครู วิถีการเป็นผู้นำของชุมชน และวิถีในการสงเคราะห์ชุมชน มีความตั้งใจที่จะช่วยพระพุทธศาสนา ช่วยพัฒนาสังคมและชุมชนทั่วไป

คำสำคัญ: วิถีพระสงฆ์; การดำรงตนในยุคปัจจุบัน

Abstract

In the present time, it is a must for the Buddhist monks to strictly follow Dhamma and Vinaya whereby the Buddhist ethics and morality can be utilized to support the community, society and nation as a whole according to the Buddhist ways of life directly regarded as the essential duty, the mental supporter. As for the material aids, it can be indirectly done through persuasion of others to do or share what they own with others in order to provide the wide benefit. Since the Buddhist monks are somehow held as one the religious and social institution, then their ways of life are required to harmonize with the

society where the mental development, educational support, consultancy, teacher, community leader and social welfare-provider are actively needed in order to propagate Buddhism through the development of the general society and community respectively.

Keywords: Buddhist Monks; Ways the Present Living Life

บทนำ

นับจากอดีตจนถึงปัจจุบันพระสงฆ์ได้มีส่วนสำคัญกับสังคมไทยมาโดยตลอด โดยจัดเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันหนึ่งและได้ทำหน้าที่สืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่จนถึงปัจจุบันทุกวันนี้ พระสงฆ์มิได้ทำเฉพาะหน้าที่ในการสืบทอดอย่างเดียวแต่ยังได้ทำหน้าที่ในการช่วยเหลือสงเคราะห์สังคมในด้านต่าง ๆ หลายด้าน เพราะว่าพระราชบัญญัติคณะสงฆ์พุทธศักราช 2505 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2535 ได้ระบุถึงบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมไทยในปัจจุบันไว้ 6 ภารกิจ คือ งานปกครอง งานศาสนศึกษา งานศึกษา สงเคราะห์ งานเผยแผ่ศาสนาธรรม งานสาธารณูปการ และงานสาธารณสงเคราะห์ ทั้งเป็นบทบาทหลักที่กำหนดไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้เป็นแนวทางแก่พระสงฆ์ได้นำไปสู่การปฏิบัติโดยเฉพาะบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นบทบาทหลักดั้งเดิมแต่พุทธกาลที่พระองค์ทรงตรัสรู้ เริ่มเผยแผ่พระธรรม ได้มอบหมายภารกิจแก่พระสงฆ์สาวกให้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย” พระสงฆ์ในฐานะที่เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยังคงทำหน้าที่อย่างต่อเนื่องเรื่อยมาทั้งในการศึกษาธรรมและนำธรรมที่ตนได้ศึกษาแล้วไปเผยแผ่ให้ประชาชนได้รู้ตามและสามารถนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ นั่นเป็นลักษณะบทบาทที่พระสงฆ์ได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือสงเคราะห์ชาวบ้านด้วยธรรมะ

ในปัจจุบันมีการพูดถึงพระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ก็จะพูดถึงในทั้งด้านบวกและด้านลบ สิ่งที่น่าตกใจคือข่าวด้านลบที่มีทุกวันในหน้าจอโทรทัศน์ สร้างความเสื่อมถอยให้แก่พุทธศาสนาและกระแสเหล่านั้นล้วนตักกลับมาในสังคมยุคปัจจุบันว่าคฤณมองศาสนาพุทธเป็นอะไรกันแน่ ทั้งสถานที่จำหน่ายเครื่องรางของขลัง มีการคอร์ปชั่นโกณิกิน เสพมั่วเมาอบายมุขต่าง ๆ นานามากมาย พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นประเด็นศึกษาที่จะกล่าวถึงการปรับตัวให้เข้ากับโลกสมัยใหม่ จะเห็นได้ว่าในโลกปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน เฟสบุ๊ก และการติดต่อโลกไร้พรมแดนอีกมากมาย มีหลายสิ่งได้อุบัติขึ้นโดยที่ในสมัยพุทธกาลไม่มี ทำให้กลายเป็นประเด็นที่ว่า พระพุทธศาสนาควรปรับตัวอย่างไร ในสภาวะที่ศาสนาเกิดความเสื่อมถอยทั้งจากตัวกลางทางศาสนา คือ พระภิกษุสงฆ์ และหลักคำสอนที่ถูกมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว รวมถึงวัดเองก็ถูกจัดให้เป็นสถานที่จำหน่ายเครื่องรางของขลัง ซึ่งดูท่าแล้วศาสนาพุทธอาจต้องปรับตัวทั้งการฟื้นฟูสาระสำคัญของศาสนาพุทธและการปฏิวัติสังฆ์เสียใหม่ (พระครูอาทรยติกิจ, 2565., หน้า 106-144)

ดังนั้น วิถีพระสงฆ์กับการดำรงตนในยุคปัจจุบัน ถ้าพูดตามหลักทางพระพุทธศาสนาแล้ว พระสงฆ์คือผู้บวชในบวรพระพุทธศาสนาซึ่งสละแล้วซึ่งสภาวะความเป็นปัจเจกภาวะ แต่มีชีวิตเพื่อสังคมภาวะ เพื่อชุมชน

มีจิตวิญญาณเพื่อชุมชน ต้องมีความรู้สึกที่เป็นชุมชน เพราะชีวิตต้องมีความเกี่ยวข้อง มีการติดต่อสื่อสารกันตลอดเวลา ยิ่งในสมัยโบราณด้วยแล้ว วัดหรือพระสงฆ์กลายเป็นศูนย์กลางของชุมชนไปในตัว วัดเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ของชุมชน พระสงฆ์มีความสำคัญต่อสังคมและชุมชนเป็นอย่างมากที่สามารถทำให้ประชาชนมีความสุขความศรัทธาในพระพุทธศาสนา พระสงฆ์ยังคงมีความสำคัญและบทบาทหลายอย่างที่ต้องปฏิบัติต่อพระพุทธศาสนาและสังคมต่อไป

วิธีการปฏิบัติตนของพระสงฆ์ในสมัยพุทธกาล

พระพุทธศาสนาดำรงอยู่มาได้จนถึงปัจจุบันนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะพระสงฆ์ยึดถือและปฏิบัติตามพระวินัยที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้เป็นกฎระเบียบและแนวปฏิบัติสำหรับพระภิกษุสงฆ์ จึงถือได้ว่าพระวินัยเป็นหลักการที่สามารถสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนยาวต่อไป บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นวิธีการทางพระวินัยในการป้องกันและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในกลุ่มพระสงฆ์ โดยมีประเด็นครอบคลุมตั้งแต่ความหมายของพระวินัย คุณค่าและประโยชน์ของพระวินัย เกณฑ์การตัดสินพระธรรมวินัย หลักการตัดสินปัญหาทางพระวินัย วิธีการทางพระวินัยกับการป้องกันและแก้ไขปัญหของพระภิกษุ ได้แก่ การระงับอธิกรณ์ การลงนิคหกรรม การทำสังฆกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาพระวินัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเพื่อเป็นการนำหลักการในพระวินัยบัญญัติที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ในพระไตรปิฎกมาแสดงให้เห็นในเรื่องการนำหลักพระวินัยมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา จึงมีประเด็นที่จะนำเสนอในบทความนี้ ได้แก่ ความหมายของพระวินัย คุณค่าและประโยชน์ของพระวินัย เกณฑ์การตัดสินพระธรรมวินัย หลักการตัดสินปัญหาทางพระวินัย วิธีการทางพระวินัยกับการป้องกันและแก้ไขปัญหของพระภิกษุ การระงับอธิกรณ์ การลงนิคหกรรม การทำสังฆกรรมพุทธองค์ทรงอุบัติขึ้นเพื่อแสดงแบบแนวทางแห่งการครองชีวิตอันประเสริฐแก่โลก ดังที่พระองค์ได้ตรัสว่า

ภิกษุทั้งหลายตถาคตเกิดขึ้นในโลกนี้เป็นพระอรหันต์ตรัสรู้ชอบได้ด้วย ตนเองอย่างสมบูรณ์ถึงพร้อมด้วยวิชา (ความรู้) จรณะ (ความประพฤติ) ดำเนินไปเพื่อความรู้ แจ้งแทงตลอดแห่งโลก เป็นสารถิฝักคนได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า เป็นครูของพรหมเทวดาและ มนุษย์ทั้งหลายเป็นผู้รู้ผู้ตื่นผู้เบิกบาน สามารถจำแนกธรรมออกเพื่อสั่งสอนสรรพสัตว์ ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตทำให้แจ้งซึ่งโลกแก่เทวดา มาร พรหม และหมู่สมณะพราหมณ์พร้อมทั้งเทวดา และมนุษย์ด้วยปัญญาอันยิ่งเองแล้วประกาศให้ผู้อื่นได้รู้แจ้งตาม ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริกไปเพื่อประโยชน์แก่ชนจำนวนมากและความสุขแก่ ชนหมู่มา เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ ทั้งหลาย เธอทั้งหลาย อย่าได้ไปร่วมทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลางและมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์อันถึงพร้อมทั้งอรรถและ พยานะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วนสัตว์ทั้งหลายผู้ที่มีกิเลสบังปัญญาจุลลในจักขุน้อยมีอยู่ เพราะโทษที่ไม่ได้ยินได้ฟังธรรมย่อมเสื่อมจากคุณที่จะพึงได้พึงถึงผู้รู้ทั่วถึงธรรมจักมีอยู่ ในคัมภีร์อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539, เล่มที่ 23 ข้อ119 หน้า 200-204)

การแก้ไขปัญหของพระภิกษุในเรื่องการแสดงความบริสุทธิ์ของพระภิกษุต่อที่ประชุมสงฆ์ และการยอมรับข้อผิดพลาดของตนเองที่ได้ประพฤติล่วงละเมิดต่อสิกขาบทแต่ละข้อ และถือว่าเป็นวิธีสร้าง และส่งเสริมสังฆสามัคคี เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์มาร่วมกันประชุมเพื่อเป็นการทบทวนและไม่ให้ประมาทในการ รักษาสิกขาบทแต่ละข้อไม่ให้ล่วงละเมิดอันจะก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่พระศาสนา รวมทั้งเป็นการประชุม เพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหอื่น ๆ (พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, 2565, หน้า 162-175)

ดังนั้น พระวินัยจึงมีความหมายถึงคำสั่งสอนส่วนหนึ่งของพระพุทธเจ้าที่เนื่องด้วยข้อบัญญัติ สำหรับเป็นหลักปฏิบัติของภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ทั้งที่เป็นข้อบัญญัติ เป็นข้อห้ามและข้อปฏิบัติที่ทรงวางไว้ เป็นหลักปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยดังงามในหมู่คณะและเป็นเครื่องมือสำหรับบริหารหมู่คณะในการ อยู่ร่วมกันของพระสงฆ์ไทยในปัจจุบัน

พระสงฆ์กับความศรัทธาในปัจจุบัน

ศรัทธาในทางพระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ หมายถึง ความเชื่อในพระสงฆ์ผู้ปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัยในระดับปุถุชน ความศรัทธาต่อพระรัตนตรัย จะทำให้เกิดความเห็นชอบในข้อปฏิบัติ เป็นศรัทธาที่มีความสัมพันธ์กับเป้าหมาย คือ ความสุขในโลกนี้ เพราะเชื่อว่าอำนาจพระรัตนตรัยจะช่วย ตนพ้นภัยและมีสุขได้

ดังนั้น ในพิธีกรรมงานมงคลหรืองานต่าง ๆ ยังมีความเชื่อความศรัทธาในตัวพระสงฆ์ที่มีต่อพุทธศาสนิกชน เพราะเชื่อว่าจะเป็นสิริมงคลแก่ตนในการดำเนินชีวิตที่ดีและเป็นสิริมงคลในการปฏิบัติหน้าที่ การงานของตัวเอง นอกจากนี้เพื่อตอบสนองความศรัทธาของชาวพุทธไทยในปัจจุบัน พระสงฆ์ถือว่าเป็นธรรมทายาทของพระพุทธเจ้า พระสงฆ์ได้แสดงบทบาทหน้าที่ของตนตามคำสอนได้แก่ การเป็นผู้ปฏิบัติธรรมตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อให้บรรลุพ้นทุกข์ และสั่งสอนคนทั่วไปให้พ้นทุกข์ตามหน้าที่ การเทศนาสั่งสอนธรรมอันเป็นการเผยแผ่และสืบทอดพระศาสนา เป็นหน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์ในการเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา ครั้นเมื่อยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยต่าง ๆ จนเกิดกระแสโลกาภิวัตน์ และการรับเอากระแสโลกาภิวัตน์ที่ขาดภูมิคุ้มกัน คือขาดความรู้เท่าทันกับข่าวสารข้อมูล เมื่อขาดความรู้เท่าทัน ก็กลายเป็นการหลงข่าวสารข้อมูล ไม่ได้เสพข่าวสารข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ แต่เสพเพื่อเพิ่มความหลงและความมัวเมา ขาดสติในการดำเนินชีวิต มีการชวนขายในสิ่งที่เกินความต้องการของชีวิต

ในฐานะที่ผู้เขียนได้ศึกษาเล่าเรียน พระปริยัติธรรม ทั้งแผนกธรรม และบาลี รวมทั้ง วิชาไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ เคยพบเห็นการประกอบพิธีกรรมไสยศาสตร์ โหราศาสตร์มาาก ได้เห็นกิริยาอาการของชาวพุทธที่แสดงออกถึงความศรัทธา เมื่อได้รับความอนุเคราะห์จากการทำพิธีปิดเป่า สะเดาะเคราะห์ และเสริมดวงชะตาให้แก่ตน ความเชื่อความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อพระสงฆ์ยังเป็นที่เคารพศรัทธามากในชุมชนเพราะว่าพระสงฆ์ยังเป็นที่พึ่งทางจิตใจให้กับชาวบ้านเพราะว่าต้องการสิ่งยึดเหนี่ยวในจิตใจเพื่อปกป้องคุ้มครองตนจากภัยอันตราย และเพื่อให้ดำเนินชีวิตได้อย่างผาสุก พระสงฆ์ถือว่าเป็นผู้พาพ้นความทุกข์ได้ซึ่งพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นตัวแทนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๕ ประการ คือ ศาสดา ศาสนธรรม ศาสนบุคคล ศาสนวัตถุ และศาสนพิธี และในทุกครั้งที่พระพุทธศาสนาได้เผชิญหน้ากับวิกฤติการณ์ เรามักจะกันพื้นที่ของวิกฤติการณ์ให้แก่ศาสดา และศาสนธรรมอยู่เสมอ แต่องค์ประกอบหนึ่งซึ่งมักจะรับการตั้งข้อสังเกต และตั้งคำถามอยู่เสมอคือ ศาสนบุคคล ซึ่งศาสนบุคคลนั้น พระพุทธเจ้าได้ส่งต่อพระพุทธศาสนา หรือในความหมายตามพระไตรปิฎกคือ ธรรมวินัย โดยทรงย้ำเตือนว่า “โดยการล่วงไปแห่งเรา ธรรมและวินัยจะเป็นศาสนาของเธอทั้งหลาย” (พระมหาหรรษา, 2561, หน้า 26-32)

“...คำว่า เธอทั้งหลาย ในบริบทนี้หมายถึงพุทธบริษัททั้ง 4 ได้แก่ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เมื่อใดก็ตามองค์ประกอบของพระพุทธศาสนาอื่น ๆ จะได้รับผลกระทบทั้งในเชิงลบ ตัวแปรสำคัญที่สำคัญที่ก่อให้เกิดการตั้งคำถามคือ พุทธบริษัท ทั้ง 4 ดังที่ได้กล่าวแล้ว แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ หนึ่งในพุทธบริษัทที่ได้รับการตั้งข้อสังเกตในเชิงลบมากที่สุดกลุ่มหนึ่งคือ พระภิกษุ ที่เป็นต้นเหตุสำคัญที่ทำให้พุทธศาสนิกชนกลุ่มอื่น ๆ โดยเฉพาะอุบาสกและอุบาสิกาได้กำลังตั้งคำถามว่า พระสงฆ์บางรูปกำลังเป็นต้นเหตุแห่งวิกฤติศรัทธา กล่าวคือ เป็นต้นเหตุที่ทำให้กลุ่มคนที่มีศรัทธา หรือมีศรัทธาคลอนแคลนในพระพุทธศาสนากำลังเสื่อมศรัทธาและทำให้กลุ่มคนที่ไม่ศรัทธาเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว หันหลังให้แก่พระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น” (พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2561, หน้า 26-32)

ดังนั้น การแสดงบทบาทให้เหมาะสมจะเห็นได้ว่าพุทธศาสนิกชนมีความเชื่อและมีหลักปฏิบัติเกี่ยวกับศรัทธา ทั้งนี้เพราะเชื่อว่าศรัทธาทำให้จิตใจยอมรับและคล้อยตามได้ โดยจะเห็นเรื่องที่มีตรรกะที่การยอมรับต่อกันและกันโดยอาศัยศรัทธาเป็นเครื่องเชื่อมต่อกันที่ยึดเหนี่ยวของจิตใจ ทำให้บุคคลมีความรู้สึกอุ่นใจ ทำให้เกิดการยอมรับและคล้อยตามผู้ที่ตนศรัทธาต่อได้โดยง่าย และการรวมกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ เมื่อมีศรัทธาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะทำให้เกิดการรวมกลุ่มได้อย่างรวดเร็วและเหนียวแน่นมั่นคง “...ทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นความสำคัญของศรัทธาในฐานะเป็นองค์ธรรมที่ทำให้บุคคลมีการรวมกลุ่มทางสังคมอย่างเหนียวแน่น มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และมีความเป็นเอกภาพ ด้วยเหตุนี้ ศรัทธาจึงมีความสำคัญต่อสังคม ส่วนรวมในฐานะทำให้เกิดสามัคคี มีเอกภาพและต่อปัจเจกบุคคลในฐานะทำให้เกิดการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายสูงสุดได้” (พระวรชิต ทะสา, 2561, หน้า 47-55)

พระสงฆ์จะต้องมีความพร้อมในการปกครองบทบาทของพระสงฆ์ที่มีต่อการพัฒนาสังคมตามแนวพระพุทธศาสนาต้องปฏิบัติตนเองให้เป็นแบบอย่างที่ดี ต้องปกครองแบบธรรมาธิปไตย รู้จักแบ่งปันลาภที่เกิดขึ้นให้กับผู้ปกครอง เจริญไฟเราะเหมาะกับสมณสาธูป บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม วางตนเสมอต้นเสมอปลายตามหลักสังคหวัตถุเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นต้องใช้หลักของอิทธิธรรมสมณะในการแก้ปัญหาและอีกประการหนึ่งที่สำคัญคือ เมื่อได้มอบหมายแบ่งหน้าที่ให้แต่ละส่วนงานอย่างชัดเจนแล้วหากเกิดปัญหาขึ้นในส่วนงานหนึ่งซึ่งมีผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ไม่ควรเรียกประชุมสงฆ์ทั้งหมดควรแก้ไขในส่วนงานนั้น ๆ มิฉะนั้นจะเป็นการประจานในส่วนงานอื่น ๆ ได้รับรู้ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในส่วนงานนั้นหมดกำลังใจในการทำงาน และไม่ควรมองจุดด้อยของผู้ร่วมงานควรมองหาจุดเด่นของเขาและใช้จุดเด่นนั้นให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมซึ่งหน้าที่ของพระสงฆ์หลักใหญ่ๆ มี 2 อย่าง คือ

1. **หน้าที่โดยพระธรรมวินัย** หมายถึง หน้าที่พระธรรมวินัยโดยตรง มีการรักษาศีลให้บริสุทธิ์ ทำกิจวัตรต่าง ๆ ให้ครบถ้วน กล่าวคือ ข้อปฏิบัติที่ต้องทำเป็นประจำศึกษาไตรสิกขา อันได้แก่ สีลสิกขา คือ การรักษากาย วาจา ให้เรียบร้อย รวมทั้งหน้าที่ที่คณะสงฆ์กำหนดให้ มีการบริหารคณะสงฆ์ตามตำแหน่งหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาให้กว้างขวางออกไป ปฏิสังขรณ์เสนาสนะ และปูชนียสถานในวัด

2. **หน้าที่ต่อสังคม** พระสงฆ์มีวิถีชีวิตมีบทบาทสำคัญต่อการนำมิติทางสังคมกลับคืนสู่พระพุทธศาสนา จึงมีความเชื่อมโยงระหว่างธรรมกับฐานะสังคมไทย พระสงฆ์มีหน้าที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมโดยตรง ทั้งการศึกษาธรรมหรือพระธรรมวินัยอันประกอบด้วยแบบแผนชุมชนสงฆ์เพื่อให้ดูมีความดีงามและอีกทางคือกระบวนการสงฆ์คือการทำให้พระพุทธศาสนากลับมามีมิติทางสังคมมากขึ้นในแนวคิดธรรมิกสังคมนิยม มีการอบรมให้ประชาชนมีคุณธรรม ไม่ทำความชั่ว รู้จักการนำหลักธรรมพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน อุปถัมภ์บำรุงโรงเรียนที่อยู่ในวัด และนอกวัด นำประชาชนมาประกอบพิธีในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา อนุรักษ์ศิลปวัตถุ ปูชนียวัตถุ และปูชนียสถาน แนะนำส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาท้องถิ่น และรักษาสิ่งแวดล้อมแนะนำประชาชนให้ช่วยกันรักษาป่า และสงวนพันธุ์สัตว์ป่า

จากหน้าที่ต่อสังคมซึ่งเป็นการแสดงว่า พระสงฆ์นั้นเป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนาที่ทำหน้าที่สืบทอดพระพุทธศาสนาโดยตรงทั้งในยุคนั้นๆ สังคมไม่เห็นคุณค่าทางพระพุทธศาสนา และพระพุทธศาสนาก็จะเสื่อมลง แต่ถ้าในยุคใดที่พระสงฆ์ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วน ซึ่งทำให้เป็นศูนย์รวมทางจิตใจ ดังนั้น พระสงฆ์จึงมีความสำคัญในฐานะเป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนาที่สืบทอดพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

วิถีพระสงฆ์กับการดำรงตนในยุคปัจจุบัน

สภาพปัญหาของพระสงฆ์ที่ผู้เขียนศึกษาค้นคว้าจากสภาพความเป็นจริงนั้นตามที่ปรากฏในสังคมยุคโลกาวิวัตน์นั้นเป็นเรื่องที่ต้องควรระวังเป็นอย่างมากต่อการปฏิบัติตัวของพระสงฆ์เอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความทันสมัยของสื่อสารต่าง ๆ ของโลกโซเชียล ซึ่งทำให้พระสงฆ์ปฏิบัติตนเป็นที่จับต้องสายตาของพุทธศาสนิกชนที่เคารพนับถือ ดังนั้นผู้เขียนขอยกคำว่า พระสงฆ์ ซึ่งผู้เขียนได้เขียนไว้ในบทที่ผ่านมา คือ หมูสาวกของพระพุทธเจ้าแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ อริยสงฆ์ คือ หมูพระสาวกที่เป็นอริยะมีตั้งแต่พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ กับสมมติสงฆ์ คือ หมูพระสาวกที่ยอมรับว่าเป็นพระด้วยการอุปสมบทซึ่งยังเป็นปุถุชน ซึ่งในสังคมพระสงฆ์ สงฆ์ประเภทหลังนี้ที่เป็นปัญหา เพราะอาจมีบางหมูบางรูปที่ประพฤติดนไม่เหมาะสมกับสมณะสาธูป ซึ่งมีอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ครั้งพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน พฤติกรรมที่ล่วงละเมิดพระวินัยอาจจะมีมากกว่ากันมาตามลำดับยุคสมัย ทั้งนี้ก็เป็นไปตามบริบทหรือสภาพแวดล้อมทางสังคม ตามแนวคิดที่ว่าสังคมและวัฒนธรรมมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพระวินัย พุดถึงการเปลี่ยนแปลงพระวินัย หากเราไปค้นจากหลักฐานว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ก็จะพบว่า เราอาจใช้คำนี้ไม่เหมาะสมนัก เพราะไม่มีหลักฐานการใช้คำว่าเปลี่ยนแปลงพระวินัย แต่มีคำว่า อนุบัญญัติ แปลว่า การบัญญัติทีหลัง หมายถึงการแก้ไขบางประเด็นให้รัดกุมยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์แก่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์เอง

จากการศึกษาสังเกตพฤติกรรมไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ในปัจจุบัน ซึ่งมีสาเหตุหลายประการ นับตั้งแต่การไม่สืบทอดจารีตประเพณีเพื่อรักษาพระธรรมวินัย เช่น การทำวัตรเช้า-เย็น ซึ่งกิจกรรมนี้แม้จะไม่มี

พุทธบัญญัติไว้ แต่ถือเป็นจารีตที่คณะสงฆ์ไทยกำหนดขึ้นและยอมรับปฏิบัติกันมาต่อเนื่องยาวนานและยังสะท้อนถึงกายสามัคคีของพระสงฆ์ที่อยู่วัดเดียวกันการใช้ชีวิตแบบชาวโลก เช่น การใช้เครื่องมือสื่อสารและโซเชียลเน็ตเวิร์คเกินความจำเป็น เช่น การรับโทรศัพท์ขณะเจริญพระพุทธรูปในบ้านของญาติโยม การขับรถยนต์เพื่อให้เกิดความสะดวกสบาย การดื่มสุราและของมีเมา การเล่นเกมพนัน และการใช้ของราคาแพงเกินความเหมาะสม การสุมบุหรี่ รวมถึงความไม่เหมาะสมอื่น ๆ คือ การนุ่งห่มไม่เรียบร้อย อันเป็นทางทำให้ผู้พบเห็นเสื่อมศรัทธาลงได้ การไปในที่โจคร เช่น ห้างสรรพสินค้าซึ่งพระมักอ้างว่าไปเพื่อต้องการหาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ แต่สังคมมองว่าเป็นที่ที่พระสงฆ์ไม่ควรไปเพราะมีผู้คนพลุกพล่าน การไปในเวลาวิกาล ซึ่งไม่ใช่เวลาที่พระสงฆ์ควรจะเข้าไปเช่นเข้าไปในภัตตาคารหลังเวลาเที่ยงวันหรือบางแห่งหลังพระอาทิตย์อัสดง การไม่สำรวมกิริยามารยาทและการพูดจาในที่สาธารณะ การบิณฑบาตแบบไม่เหมาะสม และการอยู่กับสตรีเพศตัวต่อตัวในที่ลับหูและลับตา

ผู้เขียนมองว่าพฤติกรรมไม่เหมาะสมนี้ของพระวชิรยุต 10 เรื่องก็พบว่า แม้จะต่างยุคต่างสมัยกัน แต่พฤติกรรมไม่เหมาะสมแล้วก็คล้ายกัน คือเกี่ยวกับอาหารการกินคือ เก็บเกลือไว้ปรุงอาหารเวลาฉัน ฉันอาหารในเวลาวิกาลคือตะวันบ่ายคล้อยเงาเลยจากเวลาเที่ยงตรงไป 2 อดุสสิ การฉันนมสดหลังจากฉันอิ่มแล้ว การฉันสุราอ่อนๆ การฉันอาหารเพิ่มเติมหลังจากฉันอิ่มแล้ว เพื่อไม่ให้หิวเวลาเดินทางไกล อันแสดงให้เห็นว่าการเลี้ยงชีวิตก็เป็นปัญหาสำหรับพระสงฆ์ในยุคนั้น อันน่าจะเป็นยุคที่มีความเป็นอยู่สะดวกสบายขึ้นกว่าแต่ก่อน เกี่ยวกับการทำสังฆกรรม คือการแยกทำอุโบสถกรรมคนละแห่งในวัดเดียวกัน กับทำอุโบสถกรรมในขณะที่พระสงฆ์ยังมาไม่ครบจำนวน ก็แสดงว่าพระสงฆ์กลุ่มนี้ก็มองไม่ถึงความเป็นกายสามัคคีที่มีอยู่ในการอุโบสถกรรม อาจจะเป็นเดียวกับพระสงฆ์ยุคโลกาภิวัตน์มองข้ามการทำวัตรเข้าเียน ประพฤติตามจารีตโดยไม่คำนึงถึงพระธรรมวินัยคือการประพฤติตามแบบที่อาจารย์ประพฤติกันสืบ ๆ มา โดยไม่คำนึงว่าจะถูกต้องหรือสอดคล้องกับพระธรรมวินัยหรือไม่ และสุดท้ายคือการรับเงินทอง ใช้ของไม่เหมาะสม คือ การใช้ผ้าปูนั่งไม่มีชาย (พระพรหมมุนี (สุมิน อคฺคชิโน), 2558)

ในทุกยุคทุกสมัย พระธรรมวินัยเป็นหลักปฏิบัติที่ทำให้คนในสังคมยอมรับ ไม่ปฏิบัติขัดกับพระธรรมวินัย ไม่ปฏิบัติตนขัดต่อความรู้สึกของพุทธศาสนิกชน ยิ่งในยุคสังคมโลกาภิวัตน์ การใช้สื่อโซเชียลในสถานที่ไม่เหมาะสม เช่น ในที่สาธารณะ ในชุมชนที่มีความพลุกพล่าน ในรถประจำทางที่มีคนมากและในเวลาที่ไม่เหมาะสม เช่น ในเวลาสวดมนต์ประกอบพิธีกรรม เพราะพิธีกรรมเป็นพิธีอันศักดิ์สิทธิ์ควรที่พระจะต้องสำรวมให้มาก มีจิตมั่นคงเป็นสมาธิหรือใช้สติให้มาก ตั้งความปรารถนาดีต่อบุคคลและสถานที่ หรือสิ่งที่กระทำให้มาก หากรับโทรศัพท์มือถือ หรือกระทำการอื่นไปด้วย จิตก็จะฟุ้งซ่าน พิธีกรรมนั้นอาจจะไม่ศักดิ์สิทธิ์ นอกจากนี้การที่พระสงฆ์ไม่ปฏิบัติไปตามพระธรรมวินัยเสถียรขัดต่อความรู้สึกของประชาชนที่มีความรู้เรื่องของพระธรรมวินัยก็เป็นสิ่งไม่สมควร เป็นการประพฤติไม่เหมาะสม ในประเทศไทย การที่พระสงฆ์ขับรถยนต์ด้วยตนเองไปในสถานที่ต่าง ๆ ก็ถือว่าเป็นการประพฤติไม่เหมาะสม เพราะขัดต่อพระธรรมวินัย ถึงแม้จะมีโทษน้อยแต่ก็ขัดต่อความรู้สึกของประชาชนผู้พบเห็น ขัดต่อกฎหมายบ้านเมือง เพราะพระสงฆ์ไม่มีใบอนุญาตขับรถยนต์ ขัดต่อจารีตประเพณี ของพระสงฆ์ได้ หรือบางคนพันคูกาไม่กั้วแล้วเข้ามาบวชแล้วสร้างความเสียหายมากมาย (พระพรหมมุนี (สุมิน อคฺคชิโน), 2558)

การปฏิบัติตนที่นอกพระธรรมวินัย ปฏิบัติผิดพระธรรมวินัย ผิดกฎเกณฑ์กติกาของคณะสงฆ์ ถือว่าปฏิบัติตนไม่เหมาะสมทั้งนั้น เช่น การไม่สำรวมระวังกิริยามารยาท การพูดจา การอยู่ในที่ลับกับสตรีเพศในสถานที่และเวลาคำนึง การเข้าไปในสถานที่อโคจร การใช้สื่อ การใช้เครื่องมือสื่อสารโทรศัพท์มือถือเป็นสิ่งจำเป็นก็จริงแต่พึงใช้ด้วยความระมัดระวัง เพราะยุคโลกาภิวัตน์เป็นยุคข้อมูลข่าวสารไร้พรมแดนรวดเร็ว หากพระสงฆ์กระทำตนไม่เหมาะสมปรากฏออกไปก็จะมีผลกระทบโดยรวมได้ เนื่องจากยุคนี้เป็นยุคไร้พรมแดน ผู้เขียนมีความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่า ส่วนมากเรื่องสาเหตุของการประพฤติตนไม่เหมาะสม ทั้งของพระภิกษุและของพระสงฆ์ยุคโลกาภิวัตน์ไม่ใช่อาบัติหนัก แต่เป็นอาบัติเบาขั้นปาจิตตีย์กับทุกกฎ ซึ่งเป็นอาบัติประเภท “เทสนาคามินี” คือ พ้นผิดได้ด้วยการแสดงความผิดหรือสารภาพต่อหน้าภิกษุรูปใดรูปหนึ่งที่ไม่ได้ร่วมทำผิดด้วย เรื่องหลักที่แสดงว่าเป็นพฤติกรรมไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ในยุคทั้งสองนั้น คือ การใช้ชีวิตแบบทางโลกของพระภิกษุคือการรับเงินรับทอง และของพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์ คือการใช้เครื่องมือสื่อสารและโซเชียลเน็ตเวิร์คเกินความเหมาะสม การขับรถยนต์ การดื่มสุราและของมีเมา การเล่นการพนัน การใช้ของราคาแพงเกินความเหมาะสมและการสูบบุหรี่ สภาพสังคมและวัฒนธรรมมีส่วนสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติพระวินัยมีการเปลี่ยนแปลงพระพุทธดำรัสที่ตรัสไว้เมื่อคราวใกล้เสด็จดับขันธปรินิพพานว่า “ภิกษุทั้งหลาย หากสงฆ์ประสงค์จะถอนสิกขาบทเล็กน้อยก็จงถอนเถิด” คัมภีร์ที่ขนิทาย มหารวรรค (พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539, เล่ม 10 ข้อ 216 หน้า 134) อาจเป็นข้ออ้างหนึ่งที่ทำให้การปฏิบัติในลักษณะถอนพระพุทธานุญาต

ดังนั้น ผู้เขียนขอสรุปประเด็นข้างต้นที่กล่าวมามองว่าปัจจุบันปัญหาทางพระพุทธศาสนามีมากมายหลายด้าน แต่ละปัญหามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงถึงกันอย่างซับซ้อนและแก้ไขได้ยาก เนื่องจากเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่สั่งสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจนกลายเป็นปัญหาสังคมที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้นับในวงกว้าง แม้แต่สถาบันสงฆ์เองที่ควรเป็นที่พึ่งหรือแบบอย่างที่ดีกลับต้องเผชิญกับปัญหาเสียเอง ซึ่งสภาพปัญหาของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาที่ผ่านมามีค่อนข้างมากหลายประเด็น และแม้ว่าข้อเสนอต่าง ๆ จากนักคิด นักวิชาการที่ผ่านมามีความน่าสนใจ แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่าไม่อาจแก้ปัญหาพุทธศาสนาในสังคมไทยทั้งหมด เนื่องจากแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าวไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างจริงจังจนเกิดผลเป็นรูปธรรมเพียงพอ และแม้ว่าจะเป็นแนวคิดที่ดีแต่เกิดขึ้นจริงได้ยากในบริบทของสังคมไทยปัจจุบัน ดังที่ ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประเวศ วะสี กล่าวว่า “การตีความหรือแม้มีผู้คิดจะพัฒนาหรือสังคายนาการพระศาสนาให้ถูกต้องดังมัยยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นเรื่องทำได้ยาก” (จักรพันธ์ แสงทอง, 2563, หน้า 135-143) ซึ่งผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าถึงปัญหาของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนายุคโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นจากกระแสทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง เพราะคนอีกกลุ่มหนึ่งหนีไปพึ่งไสยศาสตร์ที่สร้างผลประโยชน์เกิดความเชื่อทางพระพุทธศาสนาแบบไสยศาสตร์ จึงทำให้มีความแตกแยกเกิดขึ้นในสังคม เช่น ปัญหาพุทธพาณิชย์การที่พระสงฆ์ทำพิธีกรรมเพื่อสะเดาะเคราะห์ ไส้ผี ปลุกเสกวัตถุมงคลเพื่อจำหน่าย หรือใบหวย เป็นต้น อาจจะกล่าวได้ว่าแทบจะไม่มีวัดใดในประเทศไทยที่ไม่สร้างวัตถุมงคลเครื่องรางของขลัง และอีกประเด็นหนึ่งคือ การบิดเบือนหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า การตั้งตนเป็นศาสดาหรือลัทธิใหม่โดยใช้หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาผสมผสานกับความคิดความเชื่อของตนเองจนเกิดหลักคำสอนใหม่ซึ่งมีการใช้ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ในหลักคำสอนอยู่น้อย

ในสภาพสังคมไทยปัจจุบันชาวเสียหยาเกี่ยวกับพระสงฆ์ มีปรากฏบ่อยขึ้น ทำให้พุทธศาสนิกชนที่มีศรัทธาไม่แก่กล้าหรือพิจารณาไม่รอบด้านได้เสื่อมศรัทธาต่อพระสงฆ์ในภาพรวม หากพิจารณาเรื่องนี้จะพบว่า มีประเด็นหลักที่เกี่ยวข้องพระสงฆ์ คือ

ประเด็นแรกที่เราเห็นได้ชัดที่สุด คือ วิกฤตการณ์ในคณะสงฆ์ไทย พระสงฆ์มีคุณภาพตกต่ำลงเรื่อย ๆ ไม่เพียงแต่ความรู้ในทางพุทธธรรมมีน้อย แต่ที่หนักกว่านั้นเป็นเรื่องอาชาระ หมายถึงความประพฤติดีงาม เรื่องธรรมวินัย ย่ำแย่ถดถอยจนทำให้มีพระนอกรีตนอกรอยมากขึ้น และอีกมากมายสารพัดตกเป็นข่าวคราวอื้อฉาว และพบเห็นได้ตามท้องถนนทั่วไป ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดความเสื่อมศรัทธาในหมู่ประชาชน แต่ยังทำให้เกิดลัทธิพิธีต่าง ๆ ขึ้นมากมาย ทั้งไสยศาสตร์ พุทธพาณิชย์ ความเข้าใจผิดคลาดเคลื่อนไปจากหลักธรรมของพุทธศาสนา ทำให้พุทธศาสนาโดยรวมตกต่ำลงไป คนมองพระพุทธศาสนาว่าเต็มไปด้วยพิธีกรรม มีความเชื่อที่มกมาย พระสงฆ์ก็ประพฤติตัวไม่น่านับถือ

ประเด็นที่สอง การประพฤติปฏิบัติที่เสื่อมโทรมลงไปของชาวพุทธโดยรวม เราจะพบว่าปัญหาคอรัปชั่น อาชญากรรม ยาเสพติด ทำแท้ง ทั้งหมดเป็นเรื่องผิดศีลทั้งนั้น แต่จะเกิดขึ้นได้น้อย หากพุทธศาสนามีความเจริญมั่นคง ชีบชาบอยู่ในเนื้อตัวของประชาชน ปัญหาที่เกิดขึ้นเพราะคนไม่มีความเข้าใจในเรื่องหลักธรรมและไม่สามารถนำเอาคำสอนไปปฏิบัติได้ มันสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวในการเผยแผ่ธรรมะในหมู่ประชาชน รวมถึงพุทธศาสนาไม่มีแรงต้านทานต่อกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยม อันเป็นบ่อเกิดของปัญหาสังคมมากมายดังที่เห็นในทุกวันนี้

ประเด็นที่สาม ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชน นอกจากประชาชนเสื่อมศรัทธาพระสงฆ์ ยังมีความเห็นต่างแตกแยก พระสงฆ์จะทำตัวอย่างไร ชาวพุทธก็ไม่สนใจไม่เอาใจใส่ ตรงนี้ทำให้พระมีพฤติกรรมย่ำแย่ลงไปเรื่อย ๆ และทำให้วิกฤตในคณะสงฆ์เลวร้ายยิ่งขึ้น เมื่อพระเห็นห่างจากชาวบ้าน ทำให้รัฐเข้ามาครอบงำกำกับคณะสงฆ์ (พระเทพเวที (ประยุทธิ์ ปยุตฺโต), 2533, หน้า 203)

ดังนั้น ปัญหาที่กล่าวมาเป็นการท้าทายศาสนา หากพูดถึงเรื่องนี้แล้ว มีเพียงแค่ข่าวที่สั่นคลอนความศรัทธาเสื่อมใสที่เกิดจากความนอกนอกรอยขององค์ประกอบหนึ่งของศาสนา คือ นักบวชเพียงแค่นั้น หรือ หรือว่า การเน้นสร้างถาวรวัตถุจนมากเกินไป การปลูกเสกเลขยันต์ สิ่งเหล่านี้ผู้เขียนมีความเห็นว่าเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ส่วนสาเหตุของการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์ คือ พระสงฆ์ขาดการศึกษาและอบรมพระธรรมวินัยให้่องแท้ ความใกล้ชิดระหว่างพระอุปัชฌาย์กับสิทธิวิหาริกมีน้อย สิ่งแวดล้อมและค่านิยมทางโลกเข้ามาครอบงำ การไม่แยกแยะพระสงฆ์ผู้บวชใหม่กับพระสงฆ์ที่บวชมานาน รวมถึงการที่พระสงฆ์บางรูปไม่มีศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เช่น พระสงฆ์ที่บวชในระยะสั้น ๆ บวชตามประเพณีบวชแล้วไม่ได้ศึกษาอบรมให้เข้าใจพระธรรมวินัย ทำให้เกิดจากความไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ เกิดจากความโลภในลาภสักการะ ความโกรธ ความหลงเป็นพื้นฐาน ไม่มีความรู้ในเรื่องพระธรรมวินัย อุปัชฌาย์อาจารย์ไม่ให้ความสนใจอบรมสั่งสอนอย่างใกล้ชิด ขาดการไตร่ตรอง ขาดสติ ขาดความละเอียด รวมถึงการใช้สื่อโซเชียลมีเดียอย่างไม่มีข้อจำกัดและไม่เหมาะสมหรือขร้าวสบางคนไม่รู้ไม่เข้าใจแก่นแท้ของพระพุทธ ศาสนาและชักจูงพระภิกษุสงฆ์ไปในทางที่ผิด และสำคัญที่สุดสภาพจิตใจภายในของพระสงฆ์เองที่ไม่สามารถควบคุมให้รักษาพระธรรมวินัยไว้ได้

บทสรุป

วิถีพระสงฆ์ในสังคมไทยมีหน้าที่ที่จะต้องทำโดยตรงก็คือ การสงเคราะห์ทางจิตใจ ส่วนสงเคราะห์ทางวัตถุจะทำได้โดยทางอ้อมด้วยการแนะนำชักจูงผู้อื่นให้กระทำหรือนำสิ่งของหรือบริการที่ได้รับจากผู้อื่นมาเฉลี่ยแบ่งปันให้เป็นประโยชน์กว้างขวางออกไป สำหรับพระสงฆ์ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการระดับต่าง ๆ นั้น ถือว่ามีความสำคัญต่อองค์กรพระพุทธศาสนามากเพราะนอกจากจะต้องปฏิบัติศาสนกิจตามหน้าที่โดยปกติแล้ว ยังต้องรับภาระหน้าที่ในฐานะพระสังฆาธิการที่ได้รับมอบหมายจากทางคณะสงฆ์อีกส่วนหนึ่ง ด้วยบทบาทของพระสงฆ์เป็นที่เคารพและยอมรับของชาวไทย โดยเฉพาะในด้านผู้นำทางจิตใจ การให้พระสงฆ์ทำหน้าที่พัฒนาศีลธรรมแก่ประชาชน มีวิถีชีวิตที่ต้องรับหน้าที่ต้องแสดงออกเพื่อยุติกับสังคม พระสงฆ์จำต้องได้รับความช่วยเหลือและควรมีบทบาทในการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่พระสงฆ์อยู่ในชุมชน ด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ 1.การดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ต้องอาศัยปัจจัยสี่ที่ชาวบ้านถวาย 2.สภาพและเหตุการณ์ในสังคมย่อมมีผลเกี่ยวข้องกับการบำเพ็ญปฏิบัติสมณธรรม 3.โดยคุณธรรม คือ เมตตาธรรม พระสงฆ์จะต้องช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ ดังนั้น พอสรุปวิถีพระสงฆ์กับการดำรงพระวินัยในปัจจุบันได้ว่า วิถีในการพัฒนาจิตใจ วิถีในการส่งเสริมการศึกษา วิถีในการเป็นที่ปรึกษา วิถีการเป็นครู วิถีการเป็นผู้นำของชุมชน และวิถีในการสงเคราะห์ชุมชน พระสงฆ์มีความตั้งใจที่จะช่วยพระพุทธศาสนา ช่วยพัฒนาสังคมและชุมชนทั่วไปโดยได้ยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการนำบทบาทด้านสังคมวัฒนธรรมที่มองเห็นเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง :

หนังสือ :

- พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ. ดร. (2561). *สถานการณ์พุทธบริษัทในสังคมไทย: ศรัทธาวิปริต หรือวิกฤติศรัทธา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2533). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วารสาร :

- พระครูอาทรยติกิจ. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2565). การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์. *วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ มจร*. 2 (2): 106-144.
- พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, (มกราคม-มิถุนายน 2565). พระวินัย: หลักการป้องกันและแก้ไขปัญหาของพระสงฆ์. *วารสารวิจัยธรรมศึกษา*. 5(1); 162-175.

พระวรชาติ ทะสา. (กันยายน-ธันวาคม 2561). กระบวนการสร้างศรัทธาของพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาของประเทศไทย. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 18(3); 47-55.

จักรพันธ์ แสงทอง. (กันยายน-ธันวาคม 2563). ปัญหาพุทธศาสนาในสังคมไทยตามทัศนะของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 10(3); 135-143.

วิทยานิพนธ์ :

วิชัย ธรรมเจริญ. (2558). สาเหตุการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์ ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

สัมภาษณ์ :

บรรจบ บรรณรุจิ. สาเหตุการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์. (สัมภาษณ์วันที่ 2 พฤษภาคม 2558).

พระพรหมมุนี (สุมิตฺต อคฺคชิโน). สาเหตุการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์. (สัมภาษณ์วันที่ 6 พฤษภาคม 2558)

พระภาวนาวิริยคุณ วิ.. สาเหตุการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์. (สัมภาษณ์วันที่ 8 พฤษภาคม 2558)